

ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ

Διευθυντής: ΠΕΤΡΟΣ ΧΑΡΗΣ

ΤΟΜΟΣ ΤΡΙΑΚΟΣΤΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΣ

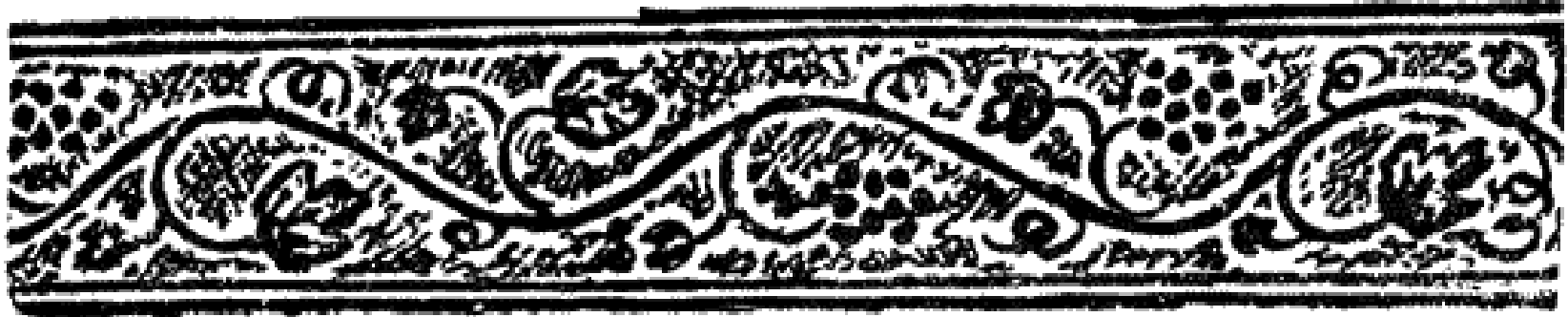
ΙΟΥΛΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

1943

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & ΣΙΑ Α.Ε.
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ",
38 - ΣΤΑΔΙΟΥ - 38
ΑΘΗΝΑΙ

ΕΚΔΟΣΗ 2005

Η ΛΥΡΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ *

Τὰ σκοτάδια τῆς σπηλιᾶς ἦταν πολὺ βαθεῖα. Κι' ὅταν κόλλησαν λίγες στιγμές, δύο αἰσθήματα βλάστησαν μέσα μου καὶ πάλεψαν μεταξύ τους: ὁ φόβος καὶ ἡ περιέργεια· ὁ φόβος ἀπ' τὴν ἐξερεύνηση τῆς σκοτεινῆς σπηλιᾶς, καὶ ἡ περιέργεια νὰ μάθω ἂν δὲν κλείνει τάχα ἓνα μυστικὸ ὄπεροχο.

LEONARDO DA VINCI

I

Εἶναι σπάνιο ὁ ἄνθρωπος νὰ μὴ δώσῃ ἐκείνο ποὺ ἀξίζει. Ἄν δὲν τὸ ζητήσουμε, θὰ μᾶς τὸ προσφέρῃ ὁ ἴδιος του. Ἄν δὲν τὸ καταλάβουμε, θὰ σταθῇ κάπου κοντὰ μας, σὰν ἐφιάλτης ἢ σὰν πείσμα, καὶ θὰ προσμένῃ ν' ἀνατείλῃ ἡ ὥρα του. Ἄν ἦρθε νωρίς, θὰ μείνῃ ὁ ἴσκιος τοῦ βαρῦς καὶ ὑπάκουος στὸ σκοπὸ του. Ἄν ἦρθε ἀργά, θ' ἀπλωθῇ στοὺς ἐλεύθερους κάμπους καὶ θὰ διαλυθῇ στὸ φῶς τοῦ παρελθόντος, κερδίζοντας τὴ θέση του ἐκεῖ—τὴ θέση ποὺ ἀσυνείδητα κανεῖς πιά δὲ θὰ τὴν ἀγνοήσῃ.

.

Ἡ πιὸ ὠραία καὶ ἡ μόνη ἀγνή μορφή τοῦ κινδύνου: νὰ δοκιμάσῃς τὸν πιὸ μεγάλο βαθμὸ ἀγάπης ὅπου μπορεῖ νὰ ζήσει ὁ ἄνθρωπος καὶ νὰ μὴ λυγίσῃς ἀπ' τὴν ἀπειρη αὐτῆ χαρά,—κι ἂν λυγίσῃς, νὰ μὴν πέσῃς στὸ θεῖο σπαραγμὸ,—κι ἂν πέσῃς, νὰ μὴν πεθάνῃς!

.

Δὲ φοβήθηκα ποτὲ νὰ πάω ὡς τὴν ἄκρη τοῦ μίσους ἢ ὡς τὴν ἄκρη τῆς ἀπελπισίας. Μὰ πάντα φοβήθηκα νὰ πάω ὡς τὴν ἄκρη τῆς ἀγάπης.

.

Πρέπει τὸ πνεῦμα ν' ἀνεβαίνει στὸν ἄμβωνα τῆς καρδιᾶς, κι' ὅχι νὰ κατεβαίνει ἡ καρδιά στὸ νάρθηκα ὅπου τὸ πνεῦμα προσμένει μάταια ἀπ' τὸ κλεισμένο ἄδυτο τὸ « Δεῦτε, λάβετε φῶς! »

.

Εἶναι ἀξιοθαύμαστη ἡ λεπτὴ τέχνη ποὺ

(*) Ἀπόσπασμα ἀπ' τὸ πρῶτο μέρος τοῦ ὁμώνυμου βιβλίου.

μεταχειρίζονται μερικοὶ ἄνθρωποι ὅταν κάνουν τὸ καθημερινὸ χρέος τους. Ἀλήθεια! Ἡ καθημερινὴ ζωὴ μπορεῖ ν' ἀποκτήσῃ κάποτε προσωπικὸ καὶ ὑπέροχο ὄφος.

.

Ὁ ριφοκίνδυνος ἀνεβαίνει κι' ὅταν ἀκόμα ὄλοι γύρω του κατεβαίνουν. Σκοπὸς του εἶναι ἡ ἀπάτητη κορφή. Ἄν τὴ φτάσῃ, ξέρεῖ πὼς δὲν τοῦ μένει παρά ὁ θάνατος. Ἄν δὲν τὴ φτάσῃ, ξέρεῖ πὼς δὲν τοῦ μένει παρά ἡ ἐλπίδα νὰ δοκιμάσῃ τὴν ὑψιστὴ χαρά: νὰ πεθάνῃ πάνω στὴν ἔνταση τῆς προσπάθειας.

.

Δὲν εἶναι ἡ λύπη μας αὐτὴ ἡ πρωτόγονη λύπη ποὺ ἐσπάραζε τὴν παιδικὴ καρδιά τῶν προϊστορικῶν ἀνθρώπων. Στὸ σπῆρο τῆς μέσα κλείνει τὴ γλυκύτητα μιᾶς χαρᾶς ποὺ μαρμάρωσε, τὴ βελούδινη ἀφή μιᾶς παρηγοριᾶς ποὺ δὲν ἔφτασε.

Ὁ ἄγγελος τῆς λύπης εἶναι σήμερα ἀπλὸς καὶ γαλήνιος σὰν ἀρχαῖος Κοῦρος, σὰν Χριστὸς ἀνιστάμενος. Ὁ ἄγγελος τῆς λύπης δὲ σπαραάζεται σήμερα ἀπὸ τὸ φίδι τῆς ἀγνοίας καὶ δὲ λαχταρίζει ἀπ' τὴν ἐγκατάλειψη.

Ἡ ψυχὴ ἀνέβηκε πολλὰς βαθμίδες τὴν κλίμακα τῆς ἀνατάσεως.

.

Ἀλήθεια! Τὴ ἐντύπωση μοναδικῆς ὀμορφιάς ἀφίνουν στὴν ὀριμότητά μας τὰ τοπία ποὺ γνωρίσαμε στὰ παιδικὰ μας χρόνια. Τυλιγμένα μὲ τὴν ἀγνόητά μας καὶ μὲ τὴν ἀφελῆ στοργή μας, ἔχουν τὸ θέλητρο τῶν ἀνοιξιᾶτικων ὀνείρων μας.

Αὐτὰ τὰ δρομάκια, τὰ στρωμένα κατα

μεσίς σ' ὀλάνθιστα λειβάδια ὅπου ὑπάρχουν — πρέπει ἀκόμα νά ὑπάρχουν — τὰ ἴχνη πού ἀφήσαν τὰ παιδικά μας βήματα· αὐτοὶ οἱ κάμποι πού ξεκούρασαν τόσες φορές τὰ καθαρά μας μάτια· αὐτὰ τὰ δέντρα πού οἱ ἴσκιοι τους ἀγκάλιασαν τρυφερά τις χαρούμενες ψυχές μας· αὐτοὶ οἱ πυκνοὶ φράχτες ἢ τ' ἀνθισμένα χαμόκλαδα πού πανηγύρισαν μαζί μας ὅταν ἐμεῖς στὴ γῆ καὶ τὰ πουλιά στὸν ἀέρα ἐπαίξαμε τὰ ἴδια παιχνίδια· αὐτὰ τὰ δάση πού ἡ φαντασία μας τὰ γέμιζε νεράιδες, ὠραίες σάν τις πριγκιπέσσες τῶν παράμυθιῶν πού μᾶς νανούριζαν τότε καὶ πράαιναν τὴ δίψα μας γιὰ τὸ ἀπροσδόκητο καὶ τὸ ἀνέφικτο· αὐτοὶ ἐπιτέλους οἱ γλαυκοὶ οὐρανοὶ μὲ τοὺς πάμφωτους κήπους ὅπου πρέπει νὰ παίζουν ἀκόμα χερσπιασμένοι καὶ πασίχαροι οἱ ξανθοὶ ἄγγελοι, — δὲ χάνουν ποτέ, μὰ ποτέ, τὸ θέλητρό τους, — οὔτε στὰ νιάτα, οὔτε στὴν ὀριμότητα, οὔτε στὰ γερατειά μας.

Καί, — ποιὸς ξέρει; ποιὸς μπορεῖ νὰ πῆ; — ἂν, ἐτοιμοθάνατοι πιά, δὲ δένουμε τὸ τελευταῖο σκίρτημα τῆς ζωῆς μας στὰ τοπία αὐτά, κι' ἂν δὲν εἶναι αὐτὰ πού μᾶς παρηγοροῦν τὴ στιγμή πού ὁ αἰώνιος ὕπνος ἐτοιμάζεται νὰ σφαλίσῃ τὰ βλέφαρά μας γιὰ πάντα.

.

Οἱ ἐκλεκτοὶ τοῦ Θεοῦ, αὐτὰ τὰ τέκνα τοῦ ὄνειρου: ἡ ψυχὴ τους εἶναι κυψέλη ὅπου, σὰ σμήνη μελισσιῶν, οἱ ἀρετές τους φέρνουν τὸ μέλι ἀπ' ὅλες τις ψυχές, γιὰ νὰ τὸ ξαναπλάσουν στὴ δική τους κερήθρα.

.

Ἡ ἀγάπη εἶναι ἡ ψυχὴ τῶν ἀνθρώπων καὶ τὸ σῶμα τῶν ἀγγέλων.

.

Στὴν κλίμακα τῆς ψυχῆς μας ἀνεβαίνουν καὶ κατεβαίνουν ἀδιάκοπα οἱ ἀπεσταλμένοι ἀπ' τοὺς θεοὺς μας ἄγγελοι. Ὅμως ποτέ δὲν ἔμειναν. Ποτέ! Γιατί εἶναι πολὺ, μὰ πάρα πολὺ ντελικάτοι γιὰ ν' ἀνθέξουν στὸ ψόχος τῆς ψυχῆς μας, — καὶ γιατί ποτέ δὲ δοκιμάσαμε ὡς τώρα νὰ τοὺς κρατήσουμε.

.

Νὰ δοκιμάζης μὲ πεποίθηση τὰ φτερά τῆς ψυχῆς σου. Νὰ δοκιμάζης καὶ νὰ ξαναδοκιμάζης, χωρὶς νὰ πτοεῖσαι ἀπ' τις πληγές πού δέχεται τὸ σῶμα σου ἢ ἀπ' τις χαρὲς πού θὰ στερηθῇ ἡ καρδιά σου. Κι' ἂν πέσης κάποια στιγμή χωρὶς τὴ δύναμη νὰ σηκωθῆς, — κι' ἂν πέσης ἐκεῖ πού ἀνοίγει διάπλατη τὴν ἀγκαλιά του ὁ θάνατος; ὦ, τί σημαίνει;

Κι' ἂν ἔπαιον
ὁ πτερωθεὶς κι' ἐπνίγει,
Ἄφ' ὀφηλὰ ὅμως ἔπαιον,
Καὶ ἀπέθανεν ἐλεύθερος.

.

Ἡ πιὸ μεγάλη εὐτυχία εἶναι νὰ κοιμηθῆς αἰώνια, — καὶ στὸν ὕπνο σου νὰ ἐναλλάσσονται τὰ πιὸ ὠραία καὶ τὰ πιὸ παράξενα ὄνειρα.

Καμμιά ἀπ' τις μορφές, καμμιά ἀπ' τις ἐναλλασσόμενες ἱστορίες τῆς ἐγρηγόρευσης δὲν ἐξισώνει τὴν πιὸ ἀσήμαντη βλάβση ὀραμάτων μὲς τὴ γλυκειὰ καὶ τὴ ρευστὴ ἀτμόσφαιρα τοῦ ὕπνου μας. Αὐτὰ τὰ ἀσύνδετα γεγονότα πού ἀναβλύζουν ἀπὸ τὰ στέρνα μιᾶς ροϊκῆς γῆς σάν πίδακες ἢ ἀναδύονται ἀπὸ μαγικὲς θάλασσες σὰ νύμφες· αὐτοὶ οἱ μικροὶ μῦθοι πού ἀνατέλλουν μέσα σ' ἓνα θάμβος ἰριδισμῶν καὶ βασιλεύουν ξαφνικά χωρὶς νὰ μεσουρανήσουν· αὐτὲς οἱ μέρες πού διαρκοῦν χιλιετηρίδες κι' αὐτοὶ οἱ αἰῶνες πού συστέλλονται σὲ μιὰ στιγμή· αὐτοὶ οἱ πολύχρωμοι ἡλιοὶ πού φωτίζουν σμαράγδινους κάμπους ἢ μαρμάρινες ἐπτάλοφες πόλεις, κι' αὐτὲς οἱ παράξενες σεληνὲς πού περπατοῦν σάν παλιὲς πυργοδέσποινες ἀνάμεσα σὲ γοτθικοὺς πύργους φωτοσκιάσεων, — στολίζουν ποιὸς ξέρει πόσες ἀπ' τις ὥρες τοῦ ὕπνου μας καὶ κάνουν κάποτε ἀξέχαστες τις νύχτες μας.

Ἄν μπορούσε κανεὶς νὰ κοιμηθῇ αἰώνια «πάνω στὴν ἄσπρη πέτρα, μέσα στὸν κόσμο τῶν ὀνείρων»! Ἄν μπορούσε κανεὶς νὰ ζῆσῃ αἰώνια χωρὶς ποτέ νὰ ξυπνήσῃ! Ποιὸς τότε θὰ ἦταν ὁ τόσο ἄφρων κι' ὁ τόσο ψυχικὰ ἐνδεής, πού δὲ θὰ ἔτασσε μιὰ ὀλόκληρη ζωὴ στὴν προσευχὴ καὶ στὴν ἀναχώρηση, ἂν ἦταν ὁ αἰώνιος ὄνειρόπληχτος ὕπνος ἢ ἀληθινὴ ὑπόσχεση τοῦ Θεοῦ;

ΝΤΙΜΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΣ

